

Het valt niet mee om een lijk van je af te duwen.

Dat ontdekte ik op mijn twaalfde, terwijl het bloed uit mijn neus en mond droop en mijn onderbroek om een van mijn enkels zat gedraaid.

De kiezels op de oever van de Lambro knepen als harde vingernagels in mijn nek en naakte billen, met mijn rug lag ik in een plas modder. Zijn knokige, nog warme lichaam rustte zwaar op mijn buik. Zijn ogen glansden leeg, een draad wit speeksel liep over zijn kin en ik rook een vieze geur uit zijn openhangende mond. Net voordat hij in elkaar zakte had hij me met een van angst verwrongen gezicht aangestaard, met één hand in zijn onderbroek. Zijn grote, zwarte pupillen leken te smelten en weg te stromen over zijn wangen.

Hij was voorovergevallen met zijn knieën nog op mijn dijen, die hij op die manier open had gehouden. En hij had niet meer bewogen.

‘Ik wou alleen maar dat hij ophield,’ zei Maddalena. Ze tastte naar haar hoofd, haar haren waren samengeklit door het bloed en de modder. ‘Ik kon niet anders.’

Ze kwam dichterbij. Haar lichte jurk plakte tegen haar

drijfnatte huid, zodat de contouren van haar magere, pezige lichaam zich duidelijk aftekenden. ‘Ik ben zo bij je,’ zei ze. ‘Stil blijven liggen.’

Al had ik het gewild, ik kon niet eens bewegen: mijn lichaam was ergens ver weg, vergeten, als een uitgevallen tand. Het enige wat tot me doordrong was de smaak van bloed, en ademen ging haast niet.

Maddalena liet zich op handen en knieën vallen, de kiezels knerpten onder haar blote benen. Haar sokken waren doorweekt en een van haar schoenen was weg. Ze begon met haar beide armen tegen zijn borst te duwen, gebruikte haar ellebogen, haar voorhoofd. Ze deed haar uiterste best, maar kreeg er geen beweging in.

Dood is alles zwaarder, zoals die kat in Noè’s achtertuin, met zijn vacht vol zand, zijn slijmerige darmen en de vliegen die over zijn snuit en ogen kropen. We hadden hem samen begraven bij het ganzenhok.

‘Het lukt me niet alleen,’ zei Maddalena. Uit het haar dat tegen haar gezicht plakte druppelde water op de keien. ‘Je moet me helpen.’

Haar stem klotste mijn hoofd binnen, steeds luider. Moeizaam wurmde ik een arm onder zijn lichaam vandaan, en daarna de andere. Ik zette mijn handen tegen zijn borst en duwde. Boven ons zag ik de brugboog en een halvemaantje bewolkte lucht met daaronder de natte, glibberige kiezels. Om me heen ruiste de rivier.

‘Vooruit, nog één keer, zo hard als je kan.’

Ik deed wat ze zei. Telkens als ik inademde, proefde ik zijn fletse, zoete eau de cologne op mijn tong.

Maddalena keek me aan en zei: ‘Nu.’

We duwden tegelijk, ik schreeuwde, kromde mijn ruggraat en opeens gaf zijn lichaam mee. Hij rolde naast me op zijn rug, met zijn ogen en mond wijd open en zijn broek op zijn enkels. De gesp van zijn riem rinkelde op de keien.

Zodra ik van zijn gewicht was verlost, draaide ik me op mijn zij, spuugde rood speeksel tussen de kiezels en wreef driftig over mijn neus en lippen om zijn geur weg te krijgen. Heel even dacht ik dat ik zou stikken, maar toen trok ik mijn knieën op en lukte het me adem te halen. Het elastiek van mijn onderbroek was kapot, de stof gescheurd, de hak van mijn schoen stak erdoorheen. Ik schopte het ding woedend van me af en trok mijn jurk, die tot boven mijn navel omhoog was geschoven, naar beneden. Mijn buik was koud en alles deed pijn.

Maddalena richtte zich op en wreef haar modderige handen schoon aan haar dijen. ‘Gaat het?’ vroeg ze.

Ik beet op mijn lip en knikte. In mijn keel zat een dijk die op het punt van doorbreken stond. Maar ik huilde niet. Dat had zij me geleerd. Huilen was idioot.

Maddalena veegde een plakkerige streng haar van haar voorhoofd. Haar ogen stonden klein en hard. Met een knikje naar het lijk zei ze: ‘Het lukt ons nooit om hem hier weg te krijgen.’ Ze likte het bloed van haar bovenlip. ‘We zullen hem hier ergens moeten verstoppen.’

Ik krabbelde overeind en wilde naar haar toe lopen, maar gleeed weg op mijn gladde leren schoenzolen. Ik klampte me aan haar vast, mijn vingers om haar pols. De geur van de rivier

was allesoverheersend. Maddalena rilde, maar niet omdat ze bang was. Maddalena was nergens bang voor. Niet voor de hond van meneer Tresoldi, met zijn opgezette tandvlees en schuimende bek, niet voor het ‘been van de duivel’ dat grote mensen soms door de schoorsteen lieten zakken om de kinderen naar bed te jagen. Zelfs niet voor bloed, of oorlog.

Ze rilde omdat ze doornat was geworden toen hij haar bij haar haren de rivier in had gesleurd, terwijl zij schopte en gilde. Om haar de mond te snoeren had hij haar hoofd onder water geduwd en ondertussen met een hese radiostem gezongen: ‘*Parlami d’amore, Mariú.* Praat met me over de liefde, Mariú. *Tutta la mia vita sei tu.* Je bent mijn hele leven.’

‘We moeten takken zoeken,’ zei Maddalena. ‘Dikke takken.’ Maar ook zij was niet in staat haar blik af te wenden van de roerloze, hoekige gestalte die kort daarvoor nog mijn polsen had vastgegrepen en zijn tong in mijn mond had geduwd: die kon ik nog steeds voelen, net als zijn vingers en adem op mijn huid. Het liefste wou ik gewoon gaan slapen. Daar ter plekke, omringd door de kiezels en het ruisende water, maar Maddalena raakte mijn schouder aan en zei: ‘We kunnen maar beter opschieten.’

We rolden hem de oever af, zeulden hem tot bij een van de brugpijlers en vouwden hem op tegen de van vocht doortrokken muur. Zijn ellebogen wezen naar binnen, zijn vingers waren verstijfd en zijn mond hing nog altijd open. Niets in zijn gezicht herinnerde aan de jongen die hij ooit was geweest: elegant en brutaal, met een messcherpe vouw in zijn lange broek, het speldje met de fascistische roedenbundel en

de Italiaanse vlag op zijn revers, een jongeman die zijn haar met een schildpadkammetje achteroverkamde en grinnikend zei: ‘Jullie zijn niemand.’

We verzamelden de takken die de rivier bij hoogwater op het zandstrandje had achtergelaten, tussen de eendennesten en de rioolbuizen, en gooiden ze op zijn halfverzonken lichaam. Daarbovenop stapelden we stenen en boomwortels, zodat zelfs het springtij hem niet zou kunnen meenemen.

‘We moeten zijn ogen sluiten,’ zei Maddalena terwijl ze een laatste, vuistdikke steen op de stapel gooide. ‘Dat hoort zo als iemand dood is. Ik heb het weleens zien doen.’

‘Ik raak hem niet aan.’

‘Goed. Dan doe ik het wel.’ Ze legde een hand op zijn wasbleke gezicht en drukte met haar middelvinger en duim zijn oogleden naar beneden.

Met zijn ogen dicht en zijn mond open zag hij er onder al die takken en stenen uit als iemand die een nachtmerrie heeft en maar niet wakker kan worden.

We wrongen onze jurken en sokken uit. Maddalena trok haar overgebleven schoen uit, stopte hem in haar zak. Ik deed hetzelfde met mijn onderbroek: een modderig vod dat ik van de grond had opgeraapt.

‘Ik moet gaan,’ zei ze.

‘Wanneer zie ik je weer?’

‘Gauw.’

Terwijl ik soppend in mijn schoenen naar huis liep, moest ik denken aan de tijd voordat dit allemaal was begonnen. Nog geen jaar eerder was mijn rok droog en keurig gestre-

ken geweest, stond ik met mijn buik tegen de Leeuwenbrug geleund om vanuit de verte naar Maddalena te kijken en was het enige wat ik over haar wist dat ze ongeluk bracht. Ik had nog geen idee dat ze met één woord kon bepalen of je bleef leven of doodging, of je in drijfmaten terug naar huis kon lopen of voorgoed moest slapen met je gezicht in de rivier.

Deel een

Waar de wereld begint en eindigt

1

Ze noemden haar het ongelukskind en niemand mocht haar.

Haar naam zeggen was genoeg om onheil over jezelf af te roepen. Ze was een heks, zo een die de koude adem van de dood op je af kon sturen. Ze was door de duivel bezeten en ik mocht niet met haar praten.

Ik bekeek haar van een afstandje, iedere zondag, als ik van mama weer eens de schoenen aan had ontmoeten die in mijn hielen sneden, de kousen vol stofbobbeltjes en de goede jurk die ik absoluut niet vuil mocht maken. Het zweet prikte in mijn nek, en mijn dijen werden rood van het voortdurende schuren.

Het ongelukskind speelde altijd beneden bij de Lambro, samen met twee jongens die ik alleen van naam kende: Filippo Colombo, die op kippenbotjes lijkende armen en benen had, en Matteo Fossati, met schouders en een borstkas die deden denken aan de glimmende vette achterkwartieren van de ossen op de markt aan de Via San Francesco. Allebei droegen ze een korte broek, hun knieën zaten onder de schrammen, en hoewel zij een kop kleiner was en nog een meisje ook, zouden ze bereid zijn geweest om een kogel voor haar op te vangen,

als soldaten in de oorlog, waarna ze tegen Onze-Lieve-Heer zouden zeggen: ‘Ik ben gestorven als een gelukkig man.’

Ze had de zoom van haar rok, die door de zon en het vuil een ondefinieerbare kleur had gekregen, onder de mannenriem om haar middel gepropt en stond blootsvoets op de zonverwarmde rotsen. En dat terwijl een meisje nooit haar benen mag laten zien. Die van haar waren bloot, er zaten modderstrepen op haar kuiten en dijen.

Ze had korsten op haar knieën die me deden denken aan de niet verzorgde wonden van een hond. Lachend hield ze een spartelende vis in de lucht. De jongens applausseerden en stampten met hun voeten, zodat het donkere water in het rond spatte. Ik stond vanaf de brug naar hen te turen, op weg naar de elfurenmis, die volgens mama de mis voor ‘mensen van stand’ was.

Papa liep voor ons uit en keek niet om. Hij stapte stevig door, met zijn hoed over zijn oren, zijn handen op zijn rug, waarbij hij de pols van de ene hand omsloot met de vingers van de andere.

Mijn moeder trok me mee en zei: ‘Straks komen we nog te laat.’ Ze wees over de brugleuning en mompelde: ‘Straatschoffies.’

Mijn vader zei helemaal niets. Hij hield er niet van om zijn stem te verheffen, maar ik wist heel goed – en mama nog beter – dat als we te ver achterop raakten en door onze schuld te laat kwamen in de kerk, de rest van de dag zou bestaan uit stiltes, hard dichtslaan de deuren en tanden die achter de zondagskrant nukkig op een pijpensteel kauwden.

Met tegenzin maakte ik mijn blik los van de kinderen bij de rivier, de kinderen die anders waren en naar wie ik alleen maar kon kijken.

Maar die zondag keek het ongelukskind voor het eerst terug, met haar felle zwarte ogen. En ze glimlachte.

Ik hapte naar adem, kneep mijn ogen dicht en rende gauw naar mijn vader, die de straat naar de domkerk al was ingeslagen. Ik ging naast hem lopen, maar hij merkte het niet eens. Om plaats te maken voor een paar langsrijdende auto's moesten we met onze rug tegen de etalages van de furniturewinkel en de bakker leunen, waaruit ons een warme vanillegeur tegemoetkwam. Op een uithangbord stond: 'Assortiment gebakjes, vijf lire'.

Een van de auto's was de zwarte Fiat Balilla van Roberto Colombo, die op het stadhuis werkte en die, zoals papa altijd zei op de toon die hij reserveerde voor serieuze zaken, 'contacten in de hoogste kringen had'. Meneer Colombo had twee zoons die door mevrouw Colombo steevast van een keurige middenscheiding werden voorzien, en hijzelf droeg altijd zwarte, kniehoge laarzen. Het gerucht ging dat hij, toen de oude kletstantes van de kerk hem hadden verteld dat zijn jongste zoon de hele dag met het ongelukskind pootjebaadde in de rivier, de jongen had gedwongen een hele fles wonderolie leeg te drinken en hem met de rijzweep had gegeven tot zijn achterwerk er rood van zag.

Een paar zondagen lang had ik het ongelukskind daarna alleen met Matteo bij de rivier gezien: Filippo zat in de kerk, op dezelfde bank als zijn vader, maar op een armlengte af-

stand, met zijn overhemd tot onder zijn kin dichtgeknoopt en nette schoenen aan zijn voeten. Stiekem verkneukelde ik me erom. Maar op een dag speelde Filippo gewoon weer in de modder en sindsdien probeerden zijn ouders en oudere broer zich tijdens de mis zo breed mogelijk te maken in de hoop dat zijn lege plaats zo minder opviel.

De auto van meneer Colombo was altijd glimmend gepoetst, en de voorkant deed me denken aan een haaienbek vol vlijmscherpe tanden. Hij parkeerde midden op het domein zodat hij rechtstreeks de kerk in kon lopen, alsof hij bang was zijn schoenen te verslijten.

Mijn vader zoog zijn lippen naar binnen, alsof hij achtergebleven draadjes tabak tussen zijn tanden had zitten. ‘Onze ondergang. Die rottingen worden onze ondergang.’ Er was niets wat hij hartgrondiger haatte dan auto’s. ‘De mensen willen tegenwoordig alleen nog snel gaan,’ mopperde hij, ‘en daarom draagt niemand meer een hoed.’ Toch groette hij meneer Colombo altijd beleefd als hij hem tegenkwam, door tegen de rand van zijn eigen grijsviltlen deukhoed te tikken.

Zodra we de kerk binnengingen, verdween de drukkende warmte die al twee weken voor het begin van de eigenlijke zomer was komen opzetten. Wel hing er een muffe wierooklucht die naar je hoofd steeg en waaraan je niet kon ontsnappen; het gaf net zo’n gevoel als bang zijn voor het donker. Mama hield mijn hand vast en ik lette goed op dat ik alleen op de vloertegels van wit marmer stapte, want de goudbronzen Jezus achter het altaar keek me de hele tijd streng aan en als ik mijn voet per ongeluk op het zwarte marmer zette, ging ik naar de hel.

In de middenbeuk klonk gemurmel van gebeden en het vochtige gesmak van oude vrouwtjes die voorovergebogen zaten te bidden, met een doek om hun hoofd die hun oren bedekte. Wij gingen altijd op een van de voorste rijen zitten, waar je de hele dienst stil moest zijn, behalve als er psalmen gezongen werden of je ‘*amen*’ of ‘*mea culpa, mea maxima culpa*’ moest zeggen. De priester preekte over zonden en de hel, maar ik dacht aan vissen met een zilveren buik, aan jongetjes met blote voeten in de Lambro en aan de ogen van het ongelukskind.

Mama bad het Onzevader met haar handen voor haar gezicht, haar vingertoppen op haar oogleden. Ik bestudeerde een spijker die uit het hout van het knielbankje stak. Toen de priester het Lichaam van Christus omhooghield, liet ik me net als de oudjes op mijn knieën vallen.

Met mijn been zocht ik de spijker en ik zette er mijn volle gewicht op. Ik vouwde mijn handen en drukte ze tegen mijn mond, beet in mijn knokkels. Ik wreef mijn knie hard heen en weer en zei het Gloria.

Ik bleef verwoed wrijven tot de pijn als iets witheets en gepolijsts tot in mijn nek priemde.

Ik wilde ook littekens op mijn knieën, net als de kinderen bij de Lambro. Ik wilde voelen hoe de rivier tussen mijn tenen door stroomde, ik wilde modderstrepes op mijn blote benen. Ik wilde dat ze voor mij zouden klappen en in het water zouden stampen.

Het ongelukskind slofte op haar versleten sandalen over de geplaveide straten van het stadscentrum, met haar kin in de lucht en naast haar twee jongens die groter waren dan zij. Als ze voorbijliep, sisten alle vrouwen een ‘god-sta-ons-bij’ tussen hun tanden en sloegen ze haastig een kruis; de mannen spuugden op de grond. Zij lachte er alleen maar om, stak haar tong uit en maakte een buiging, alsof ze die beledigingen als een compliment beschouwde.

Met haar pikzwarte haar, dat schots en scheef was afgeknipt alsof de kapper een bloempot en vleesmes had gebruikt, haar donkere, felle kattenogen en haar lenige, dunne benen die ook al iets katachtigs hadden, vond ik haar het mooiste wezen dat ik ooit had gezien.

De eerste keer dat ze iets tegen me zei, was vier dagen na die zondag waarop onze blikken elkaar over de brugleuning hadden gekruist.

Het gebeurde op 6 juni 1935, het feest van San Gerardo. Het kerkplein en de kloostertuin met zijn zuilengangen en balkons waren versierd met wimpels en slingers, en het was zo druk dat het wel Pasen leek. De mensen stonden in de rij

om het lichaam van de heilige te groeten: ze maakten een kruisteken, drukten een kus op hun vingers en legden daarna hun hand op de schrijn van het in goud geklede geraamte, om vervolgens terug te keren naar het licht en de lucht van het plein.

De kerkklokken jammerden en de wolken stonden bol van de warmte. Onder de arcade en in de kloostertuin verkochten markt-kramers snoep en prullerig speelgoed in de schaduw van de moerbeibomen, naast de schiettent. Meneer Tresoldi, de groenteboer, stond in zijn kersenkraam met zijn armen over elkaar op klanten te wachten. Hij had iets boosaardigs over zich en rook naar beschimmelde handdoeken. Met zijn enorme handen op het uitstalblad schreeuwde hij: ‘Kersen, kersen, drie lire voor een zakje!’ Zijn zoon Noè, die op zijn gezicht de sporen van zijn vaders woedeaanvallen droeg, stapelde houten kistjes tegen de zuilen. Noè had zijn hemdsmouwen tot boven zijn ellebogen opgerold, als een volwassen man, al was hij maar drie jaar ouder dan ik en had hij zijn school niet mogen afmaken. Er werd beweerd dat de groenteboer altijd een hekel had gehad aan zijn zoon. Dat was te merken aan de naam die hij hem had gegeven. Noè had zich tegelijkertijd met het hoogwater van de Lambro aangediend, in november. De rivier was buiten zijn oevers getreden, had bruggen verwoest en kelders onder water gezet. Door Noè’s geboorte was zijn moeder helemaal leeggebloed, maar zelf had hij het weten te redden, net als zijn Bijbelse naamgenoot die met zijn ark alleen de dieren te hulp was gekomen en niet de mensen, die God aan hun lot had overgelaten in de zondvloed.

Op de feestdag van San Gerardo was het altijd onuitstaanbaar heet, zo heet dat de vrouwen van de stad uiteenvielen in twee groepen die elkaar zorgvuldig meden: zij die zich witte handschoentjes en een gestippelde, knielange zijden jurk konden permitteren, en zij die voor alle huwelijken en communies hetzelfde herfstige kledingstuk droegen, welk seizoen het ook was. Verder had je ook nog geüniformeerde dienstmeisjes met een boodschappentas aan hun arm, maar die bleven aan de overkant van de straat en wierpen slechts vluchtige blikken op de kraampjes terwijl ze zich met hun lijstje in de hand voorthaastten.

Mijn moeder hield mijn hand vast. Ze droeg een roze gelakt, stijf strohoedje, met een lint dat langs haar wang fladderde. Bij de furniturenwinkel had ze trosjes kersen van papier-maché gekocht die ze met ijzerdraad aan het stro had bevestigd. Ze genoot van alle jaloerse blikken, vooral van vrouwen die helemaal niets op hun hoofd hadden en alleen maar naar de zakjes kersen in de fruitkraam konden kijken, omdat ze veel te duur voor hen waren.

Mijn moeder liet zich niet alleen bekijken door de arbeidervrouwen, ze glimlachte ook naar hun mannen. Mijn vader stond ondertussen met zijn jasje over zijn schouder bij de schiettent. Naast hem mikte meneer Colombo met een blikken geweer op de doelwitten en iedereen die voorbijkwam, groette hem met een gestrekte arm. Papa had zijn hoed afgezet en stond eraan te frunniken, terwijl meneer Colombo driftig kurken kogels afvuurde op de metalen silhouetten, alsof hij zich in een echte oorlog waande. Hij droeg een zwart

overhemd dat ter hoogte van zijn hart vol medailles was gespeld, en af en toe streek hij met zijn duim over het schildje in de kleuren van de vlag met de afkorting PNF erop – naar de Nationale Fascistische Partij – als om te controleren of het nog keurig recht zat.

Een eindje verderop, bij het stalletje met gebak waar een geur van honing en gefrituurd deeg omheen hing, stond meneer Fossati met zijn duimen achter zijn riem, in een oud hemd dat onder zijn oksels geel verschoten was. Hij stond in een kring van mannen met nu al wijnrode wangen, lachte en wees naar de schiettent. Hij grapte altijd dat Colombo vast grafkelders had geplunderd om aan zijn medailles te komen – de man mocht dan wel beweren dat hij ze in God mag weten welke veldslagen had verdiend, het konden hooguit prijzen zijn van sportwedstrijdjes of erfstukken van zijn grootouders. Waardeloze rommel dus. Hij zei ook dat Colombo een klein kind was dat graag oorlogje wilde spelen, maar nog nooit een geweer van dichtbij had gezien. Colombo zei dan weer dat Fossati zo'n vent was die in vreedstijd niks beters te doen had dan lambrusco zuipen in de kroeg en die daarna weer uitkotsen achter de watermolen. Dat soort dingen wist iedereen, zelfs wij kinderen, want wat bij andere gezinnen thuis gebeurde, was nu eenmaal het gespreksonderwerp bij uitstek als er op zondag vrienden kwamen eten en je eindeloos aan tafel moest blijven zitten omdat je je 'netjes hoorde te gedragen'.

'Mag ik kersen?' Ik trok aan mijn moeders hand en wees naar de kraam van meneer Tresoldi.

‘Je weet wat je vader gezegd heeft.’

Je vader. Als iemand iets deed wat ze afkeurde of wat haar niet beviel, had zij opeens niets meer met die persoon te maken. ‘Je vader zegt dat we dit jaar niet op vakantie gaan’ of ‘Je vader wil maar één dienstmeisje houden’. Zelf werd ik ook ‘je dochter’ wanneer ik voor straf naar mijn kamer moest, alsof ik een ongewenst cadeau was dat je het liefst achter in de kast wegmoffelt om het daarna te vergeten.

‘Maar ik mag toch wel gaan kijken?’

‘Naar de kersen? Ja, dat mag.’ Mijn moeder liet mijn hand los. ‘Maar braaf zijn, hoor. Nergens aankomen.’

Ze herschikte haar keurige kapsel, dat onder haar hoed vol speldjes zat, en liep naar de schiettent. Ze ging bij mijn vader en meneer Colombo staan, die het speelgoedgeweer omhoogstak en vroeg: ‘Zou u het leuk vinden als ik iets voor u won, mevrouw Strada?’

Ik kromde mijn tenen in mijn te krappe schoenen en balde mijn vuisten. Mijn moeder giechelde met een hand voor haar mond. Meneer Colombo raakte zogenaamd per ongeluk haar heup aan. Hij streelde over haar elleboog; toen draaide hij zich om en keek recht in mijn ogen. Hij fronste zijn wenkbrauwen, zoals Mussolini op het portret bij ons in de klas. En hij glimlachte. Ik verstijfde onder zijn blik. Uiteindelijk rende ik weg met een brok van schaamte in mijn keel.

Op een paar meter van meneer Tresoldi’s stalletje bleef ik staan. De zakjes glanzende, zwarte kersen zagen er aanlokkelijk uit, maar ik durfde niet dichterbij te komen, omdat ik bang voor hem was. Ik bleef in de schaduw van de kerk

staan, met mijn handen achter mijn rug en de stem van mijn moeder nog in mijn oren: nergens aankomen.

‘Wat ben je aan het doen? Kijk je naar de kersen?’ vroeg een schorre stem opeens.

Achter me stond het ongelukskind. Ze leunde tegen de muur met het afbladderende fresco van San Gerardo, in een rafelige jurk waarvan de zakken vol kiezelsteentjes zaten, en keek me onderzoekend aan.

Mijn adem stokte en ik voelde de grond onder mijn voeten wegzinken. We waren nog nooit zo dicht bij elkaar geweest.

Ze rook naar rivierwater en ik zag een wit litteken onder haar neus, tot bij het kuiltje van haar bovenlip, en ook een roodachtige, glanzende vlek op haar slaap, die over haar wang doorliep tot bij haar kin.

‘Wat?’ Ik merkte tot mijn ontsteltenis dat ik stamelde, zoals toen ik als klein meisje het alfabet moest opzeggen en de nonnen me voor iedere fout een tik op mijn vingers gaven.

‘Kersen,’ zei ze. ‘Heb je zin in kersen?’

‘Kan niet. Ik heb geen geld.’

‘Da’s niet waar,’ zei ze, terwijl ze me laatdunkend aankeek, ook al was ze een halve kop kleiner dan ik. ‘Je hebt deftige kleren aan. En je schoenen blinken,’ merkte ze op, waarna ze lachend naar mijn voeten wees. Ze had een luide lach en deed geen moeite om dat te verbergen.

‘Nou en?’ snauwde ik in een poging om zelfverzekerd over te komen.

‘Nou, dat betekent dat je heus wel geld hebt.’

‘Ik niet,’ zei ik. ‘Mijn vader. Maar van hem mag ik geen kersen kopen.’